

کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت مصوب ۱۳ دسامبر ۲۰۰۶ در مجمع عمومی سازمان ملل متحد

مجمع عمومی

با یادآوری قطعنامه ۵۶/۱۶۸ مورخ ۱۹ دسامبر ۲۰۰۱ که در آن تصمیم گرفته شد که برای بررسی یک کنوانسیون جامع و فراگیر به منظور ارتقا و حمایت از حقوق و کرامت افراد دارای معلولیت بر اساس توجه جامع‌نگر به فعالیت‌های انجام شده در توسعه اجتماعی، حقوق بشر و منع تبعیض‌ها و در نظر گرفتن توصیه‌های کمیسیون حقوق بشر و کمیسیون توسعه اجتماعی، یک کمیته ویژه که حضور در آن برای تمام دولت‌های عضو و ناظران سازمان ملل آزاد باشد؛ تشکیل شود.

با یادآوری قطعنامه‌های قبلی که آخرین آن، قطعنامه ۲۳۲/۶۰ مورخ ۲۳ دسامبر ۲۰۰۵ و قطعنامه‌های مرتبط در کمیسیون توسعه اجتماعی و کمیسیون حقوق بشر بود.

با استقبال از همکاری‌های بین دولت‌ها و سازمان‌های غیردولتی و نهادهای ملی حقوق بشر و کمیته ویژه:

۱. مراتب قدردانی خود را از کمیته ویژه برای تهیه پیش‌نویس جامع کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت و پیش‌نویس پروتکل الحاقی کنوانسیون اعلام می‌دارد.

۲. کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت و پروتکل الحاقی، ضمیمه شده به قطعنامه حاضر را که از تاریخ ۳۰ مارس ۲۰۰۷ در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک برای امضا مفتوح خواهد بود؛ مصوب می‌نماید.

۳. دولت‌ها را مصرانه فرا می‌خواند تا به امضا و تصویب کنوانسیون و پروتکل الحاقی توجه خاص نمایند و امیدوار است که دولت‌ها آن را در اسرع وقت اجرایی کنند.

۴. از دبیرکل می‌خواهد که بعد از اجرایی شدن کنوانسیون، کارکنان و تسهیلات لازم برای اجرای موثر امور کنفرانس دولت‌های عضو و کمیته بر اساس کنوانسیون و پروتکل الحاقی و اطلاع‌رسانی در مورد کنوانسیون و پروتکل الحاقی را تدارک ببیند.

۵. همچنین از دبیرکل می‌خواهد که به طور پیشرونده استانداردها و دستورالعمل‌های دسترسی به تسهیلات و خدمات سازمان ملل را با در نظر گرفتن مفاد کنوانسیون به خصوص هنگام تقبل بازسازی‌ها اعمال نماید.

۶. از آژانس‌ها و نهادهای سازمان ملل می‌خواهد و سازمان‌های بین‌المللی و غیردولتی را دعوت می‌نماید تا در اطلاع‌رسانی کنوانسیون و پروتکل الحاقی و درک بهتر آن تلاش نمایند.

۷. از دبیرکل می‌خواهد در شصت و دومین جلسه مجمع، گزارشی از وضعیت کنوانسیون حاضر و پروتکل الحاقی و اجرای قطعنامه حاضر کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت، تسلیم نماید.

مقدمه

دولت‌های عضو کنوانسیون حاضر:

الف) با یادآوری اصول اعلام شده در منشور سازمان ملل که کرامت و ارزش ذاتی و حقوق برابر و لاینفک همه اعضای جامعه بشری را به عنوان بنیان آزادی، عدالت و صلح در جهان به رسمیت می‌شناسد؛

ب) با به رسمیت شناختن اینکه سازمان ملل در اعلامیه جهانی حقوق بشر و کنوانسیون جهانی حقوق بشر موافقت و اعلام کرده که همه انسان‌ها بدون هیچ تفاوتی حق برخورداری از همه حقوق و آزادی‌های مشخص شده در آن را دارند؛

پ) با تاکید بر جهانی بودن، غیر قابل تقسیم بودن و مستقل بودن تمام حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین و همچنین نیاز افراد دارای معلولیت به تضمین برخورداری بدون تبعیض از تمام این حقوق و آزادی‌ها؛

ت) با یادآوری معاهده جهانی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، معاهده بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، کنوانسیون بین‌المللی حذف تمام تبعیض‌های نژادی، کنوانسیون بین‌المللی حذف تمام تبعیض‌ها علیه زنان، کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها و تنبیه‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرکننده، کنوانسیون حقوق کودک، کنوانسیون بین‌المللی دفاع از حقوق کارگران مهاجر و خانواده آنها؛

ث) با تصدیق این مطلب که معلولیت یک مفهوم استنتاجی است که از تعامل بین افراد دارای نقص، با موانع فکری و محیطی ناشی می‌شود و از مشارکت موثر و کامل آنها برابر با دیگران جلوگیری می‌کند؛

ج) با تصدیق اهمیت اصول و سیاست‌های راهبردی در "برنامه جهانی اقدام برای افراد دارای معلولیت" و در "قوانین استاندارد یکسان‌سازی فرصت‌ها برای افراد دارای معلولیت" و تأثیر آن بر توسعه و ارزیابی سیاست‌ها، طرح‌ها، برنامه‌ها و اقدامات در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی برای پیشبرد فرصت‌های برابر برای افراد دارای معلولیت؛

چ) با تاکید بر اهمیت جریان‌سازی موضوع معلولیت به عنوان جزء جدایی‌ناپذیر راهبردهای مرتبط با توسعه پایدار؛

ح) با تصدیق اینکه تبعیض در مورد هر انسان بر مبنای معلولیت، تزییع ارزش و کرامت ذاتی اوست؛

خ) با تصدیق متفاوت بودن افراد دارای معلولیت؛

د) با تصدیق نیاز به ارتقا و حمایت از حقوق بشر همه افراد دارای معلولیت از جمله کسانی که مراقبت‌های ویژه بیشتری نیاز دارند؛

ذ) با نگرانی از اینکه با وجود این اسناد و اقدامات مختلف، افراد دارای معلولیت همچنان در مشارکت اجتماعی به عنوان اعضای برابر، با موانعی مواجه می‌شوند و حقوق بشر آنها در تمام نقاط دنیا تزییع می‌شود؛

ر) با تایید اهمیت همکاری بین‌المللی برای بهبود وضعیت تمام افراد دارای معلولیت در همه کشورها به خصوص در کشورهای در حال توسعه؛

ز) با تاکید بر اهمیت به رسمیت شناختن مشارکت فعلی و بالقوه افراد دارای معلولیت در رفاه همگانی و نیز با توجه به مختلف بودن جوامع آنان و اینکه ارتقای برخورداری کامل افراد دارای معلولیت از حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین و مشارکت کامل ایشان عامل افزایش حس تعلق و پیشرفت‌های بارز در توسعه انسانی، اجتماعی و اقتصادی و فقرزدایی می‌شود؛

ژ) با تاکید بر اهمیت استقلال و عدم وابستگی افراد دارای معلولیت که شامل "آزادی انتخاب" نیز می‌شود؛

س) با در نظر داشتن اینکه افراد دارای معلولیت می‌بایست فرصت مشارکت فعالانه در روند تصمیم‌گیری در سیاست‌ها و برنامه‌ها به خصوص راهبردهای مستقیم مربوط به خودشان را داشته باشند؛

ش) با ابراز نگرانی از شرایط سختی که افراد دارای معلولیت با آن مواجه هستند و این شرایط موجب می‌شود آنها به اشکال مختلف و شدید با تبعیض به خاطر نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقاید سیاسی و سایر ملاحظات ملی، گروهی، بومی، اصالت‌های اجتماعی، امکانات، تولد، سن و موارد دیگر مواجه شوند؛

ص) با تاکید بر اینکه زنان و دختران دارای معلولیت اغلب در معرض خطر بیشتری در خشونت‌های داخل یا خارج خانه، جراحت، سو استفاده، غفلت، بی‌تفاوتی، بدرفتاری و بهره‌کشی و تحقیر هستند؛

ض) با تاکید بر اینکه کودکان دارای معلولیت می‌بایست از تمام حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین برابر با سایر کودکان برخوردار باشند و با یادآوری الزاماتی که می‌بایست توسط دولت‌های عضو به همین منظور بر اساس کنوانسیون حقوق کودک اتخاذ گردد؛

ط) با تاکید بر نیاز به گنجاندن دیدگاه‌های جنسیتی در تمام تلاش‌ها برای پیشبرد برخورداری کامل از حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین برای افراد دارای معلولیت؛

ظ) با برجسته نمودن این واقعیت که اکثر افراد دارای معلولیت در شرایط فقر به سر می‌برند و در این راستا، با تاکید بر نیاز مبرم در رسیدگی به تاثیر منفی فقر بر افراد دارای معلولیت؛

ع) و با خاطر نشان کردن اینکه شرایط صلح و امنیت مبنی بر احترام که اهداف و اصول آن در منشور آمده و نظارت بر اسناد حقوق بشر قابل اجرا برای دفاع از حقوق افراد دارای معلولیت به خصوص در درگیری‌های نظامی و اشغالگری توسط نیروهای خارجی ضروری است؛

غ) با تاکید بر اهمیت دسترسی به محیط فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و بهداشت و آموزش و دسترسی به اطلاعات و ارتباطات که فرد دارای معلولیت را قادر می‌سازد تا به طور کامل از تمام حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین بهره‌مند شود؛

ف) با آگاهی از اینکه هر فرد نسبت به سایر افراد و جامعه‌ای که به آن تعلق دارد، تکالیفی دارد و موظف است جهت ارتقا و نظارت حقوقی به رسمیت شناخته شده در سند بین‌المللی حقوق بشر حداکثر تلاش خود را بنماید؛

ق) با قبول اینکه خانواده واحد بنیادین و طبیعی جامعه محسوب شده و مستحق محافظت توسط اجتماع و دولت است و اینکه افراد دارای معلولیت و اعضای خانواده آنها می‌بایست حمایت و مساعدت لازم را دریافت کنند تا بتوانند در روند برخورداری کامل افراد دارای معلولیت از حقوق مساوی سهیم باشند؛

ک) با اذعان به اینکه یک کنوانسیون بین‌المللی کامل و جامع برای پیشبرد و دفاع از حقوق افراد دارای معلولیت، سهم عمده‌ای برای رسیدگی به مشکلات اجتماعی شدید افراد دارای معلولیت و افزایش حضور آنان در عرصه‌های مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و با فرصت‌های برابر در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه خواهد داشت؛

به شرح زیر توافق نموده‌اند:

ماده ۱

هدف

هدف از کنوانسیون حاضر، پیشبرد، حمایت و حصول اطمینان از برخورداری برابر و کامل همه افراد دارای معلولیت از حقوق بشر، آزادی‌های بنیادین و افزایش احترام به حرمت ذاتی آنهاست. افراد دارای معلولیت آن دسته از افرادی هستند که دارای نقایص طولانی مدت فیزیکی، ذهنی، فکری یا حسی هستند و در تعامل با موانع مختلف ممکن است مشارکت کامل و موثر آنان در شرایط برابر با دیگران متوقف گردد.

ماده ۲

تعاریف

در کنوانسیون حاضر:

“ارتباطات” شامل زبان گفتاری و اشاره، نمایش متن، بریل، ارتباطات لامسه‌ای، حروف درشت، ارتباطات نوشتاری، شنیداری، چند رسانه‌ای قابل دسترس، زبان ساده، خواننده متن، روش‌های تقویت کننده و جایگزین، روش‌ها و وسایل ارتباطات شامل فناوری اطلاعات و ارتباطات دسترس‌پذیر است.

“تبعیض بر مبنای معلولیت” یعنی قائل شدن هرگونه تمایز، استثنا یا محدودیت بر مبنای معلولیت که منجر به اختلال یا خنثی نمودن رسمیت برخورداری یا احقاق حقوق و آزادی‌های بنیادین در زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی یا هر زمینه دیگری شود و شامل تمام اشکال تبعیض از جمله نفی “انطباق موجه” می‌شود.

“زبان” شامل زبان گفتاری، زبان اشاره و سایر زبان‌های غیرگفتاری است.

“انطباق موجه” به معنی تغییرات و اصلاحات مناسب و ضروری است که تحمیل کننده بار نامتناسب و سنگین نیست و در صورت نیاز، در مواردی خاص، بهره‌مندی و اعمال کلیه حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین توسط افراد دارای معلولیت در شرایط برابر با سایرین را تضمین می‌نماید.

“طراحی جامع” یا “طراحی یکپارچه” به معنی طراحی تولیدات، محیط‌ها، برنامه‌ها و خدماتی است که به وسیله همه مردم تا بالاترین حد ممکن قابل استفاده است و نیازی به تطابق یا طراحی اختصاصی ندارد. “طراحی جامع” یا “طراحی یکپارچه” نمی‌بایست وسایل کمکی برای گروه خاصی از افراد دارای معلولیت را نادیده بگیرد.

ماده ۳

اصول کلی

اصول کنوانسیون حاضر شامل:

- الف) احترام به حرمت ذاتی، استقلال فردی، شامل آزادی در انتخاب و عدم وابستگی.
- ب) عدم تبعیض.
- پ) مشارکت موثر و کامل و تلفیق در جامعه.
- ت) احترام قائل شدن برای تفاوت‌های افراد دارای معلولیت و قبول معلولیت به عنوان جزیی از تفاوت‌های انسانی و بشری.
- ث) برابری فرصت‌ها.
- ج) دسترسی.
- چ) تساوی مردان و زنان.
- ح) احترام به ظرفیت‌های کودکان دارای معلولیت و احترام به حقوق کودکان دارای معلولیت برای حفظ هویت آنها.

ماده ۴

تعهدات کلی

۱. دولت‌های عضو متعهد می‌شوند که از به رسمیت شناختن حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین برای افراد دارای معلولیت بدون هیچ‌گونه تبعیض مبتنی بر معلولیت، اطمینان حاصل نمایند و آن را توسعه دهند. به این منظور دولت‌های عضو متعهد می‌شوند:
- الف) برای اجرای تمام حقوق به رسمیت شناخته شده در این کنوانسیون، تمام اقدامات قانونی و مدیریتی و سایر اقدامات مناسب را مصوب نمایند؛
  - ب) اقدامات مناسب شامل قانونگذاری برای تعدیل یا منسوخ کردن قوانین، آیین‌نامه‌ها، آداب و رسوم و اعمالی که موجب ایجاد تبعیض علیه افراد دارای معلولیت می‌شود را اتخاذ نمایند؛
  - پ) در تمام خط‌مشی‌ها و برنامه‌ها، حمایت و گسترش حقوق بشر افراد دارای معلولیت را در نظر گیرند؛
  - ت) از تمام اعمال و اقدامات مغایر با کنوانسیون خودداری کنند و اطمینان حاصل نمایند که مقامات و نهادهای دولتی مطابق با کنوانسیون حاضر عمل می‌نمایند؛

ث) تمام اقدامات مناسب برای حذف تبعیض‌های مبتنی بر معلولیت که توسط هر فرد، سازمان یا بخش خصوصی انجام می‌شود را به عمل آورند؛

ج) پژوهش و توسعه کالاها، خدمات، تجهیزات و تسهیلات را طبق ماده ۲ این کنوانسیون انجام یا ارتقا بخشد، به نوعی که نیازمند کمترین سازگاری و هزینه در تامین نیازهای ویژه افراد دارای معلولیت باشد، دسترسی و بهره‌مندی آنان را بالا ببرد و طراحی جهانی در توسعه استانداردها و دستورالعمل‌ها را ارتقا بخشد؛

چ) توسعه تحقیقات و بالا بردن سطح دسترسی و استفاده از تکنولوژی‌های جدید شامل فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، وسایل کمک حرکتی، تکنولوژی‌های کمکی مناسب با معلولیت و اولویت دادن به تکنولوژی‌های قابل تهیه و ارزان را اتخاذ نموده یا ارتقا دهند؛

ح) اطلاعات قابل دسترس برای افراد دارای معلولیت درباره وسایل کمک حرکتی و تکنولوژی‌های کمکی شامل تکنولوژی‌های جدید و سایر انواع تسهیلات کمکی و سرویس‌های حمایتی را تامین نماید؛

خ) ارتقای سطح آموزشی متخصصین و کارکنانی که با افراد دارای معلولیت کار می‌کنند به منظور کمک بیشتر برای به رسمیت شناختن حقوق این کنوانسیون و خدماتی که توسط این حقوق تضمین شده است؛

۲. هر دولت عضو می‌بایست با توجه به حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و با هدف دستیابی سریع این حقوق بر اساس قوانین بین‌المللی قابل اجرا با حداکثر منابع موجود و در دسترس، در صورت نیاز، اقداماتی را به شکل همکاری‌های بین‌المللی به منظور تحقق کامل این حقوق بدون تعصب نسبت به تعهدات کنوانسیون اتخاذ نماید.

۳. دولت‌های عضو در توسعه و اجرای قوانین و خط‌مشی‌ها برای اجرای این کنوانسیون و در روند تصمیم‌گیری‌های مرتبط با افراد دارای معلولیت، می‌بایست با افراد دارای معلولیت مشاوره نموده و به طور تنگاتنگ و فعالانه افراد دارای معلولیت از جمله کودکان دارای معلولیت را از طریق سازمان‌های نماینده آنها شرکت دهند.

۴. هیچ مطلبی در کنوانسیون حاضر نمی‌بایست قوانینی که راهگشای به رسمیت شناختن حقوق افراد دارای معلولیت بوده و ممکن است در قوانین یک کشور یا قوانین بین‌المللی لازم‌الاجرا برای آن کشور لحاظ شده باشد را تحت تاثیر قرار دهد. نباید هیچ محدودیت و ابطالی در مورد حقوق بشر و آزادی‌های بنیادینی به رسمیت شناخته شده یا موجود در دولت‌های عضو کنوانسیون حاضر، کنوانسیون‌ها، آیین‌نامه‌ها، قوانین پیش‌نویس با این عنوان که کنوانسیون فعلی آن حقوق را به رسمیت نمی‌شناسد یا اهمیت کمتری برای آنها قایل است، اعمال گردد.

۵. قوانین کنوانسیون فعلی می‌بایست به تمام دولت‌های فدرال بدون هیچ استثنایی تعمیم یابد.

ماده ۵

برابری و عدم تبعیض

۱. دولت‌های عضو اذعان دارند که تمام افراد در برابر قانون مساوی هستند و بدون هیچ گونه تبعیض استحقاق برخورداری برابر از حمایت قانون را دارند.
۲. دولت‌های عضو می‌بایست تمام تبعیض‌های مبتنی بر معلولیت را ممنوع کنند و ضامن حمایت قانونی و برابری افراد دارای معلولیت در مقابل تمام تبعیض‌ها باشند.
۳. برای پیشبرد برابری و حذف تبعیض‌ها، دولت‌های عضو می‌بایست تمام اقدامات لازم را برای اطمینان از فراهم بودن انطباق موجه انجام دهند.
۴. اقدامات ویژه‌ای که برای تسریع یا رسیدن به برابری افراد دارای معلولیت، مطابق مبانی کنوانسیون حاضر لازم است، نباید تحت شرایط کنوانسیون حاضر تبعیض شناخته شود.

ماده ۶

زنان دارای معلولیت

۱. دولت‌های عضو تصدیق می‌کنند که زنان و دختران دارای معلولیت در معرض تبعیض‌های مختلفی هستند و از این نظر، باید اقداماتی جهت تضمین بهره‌مندی برابر و کامل آنها از تمامی حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین اتخاذ گردد.
۲. دولت‌های عضو می‌بایست تمام اقدامات لازم جهت دستیابی به توسعه‌ی کامل برای پیشرفت و توانمندسازی زنان را به عمل آورند تا احقاق حقوق بشر و برخورداری آنان از آزادی‌های بنیادین موجود در این کنوانسیون تضمین گردد.

ماده ۷

کودکان دارای معلولیت

۱. دولت‌های عضو می‌بایست تمام اقدامات لازم برای اطمینان از برخورداری کامل کودکان دارای معلولیت از حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین را برابر با سایر کودکان اتخاذ نمایند.
۲. در تمام اقدامات مربوط به کودکان دارای معلولیت، بهترین منافع کودک در اولویت نخست خواهد بود.

۳. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند که کودکان دارای معلولیت حق ابراز عقیده آزادانه در تمام موضوعات مربوط به خود را دارند و باید به عقیده آنها بر اساس سن و بلوغشان، برابر با سایر کودکان توجه کرد و مطابق با معلولیت و ملاحظات سنی، کمک لازم برای شناسایی آن حق به عمل آید.

ماده ۸

ارتقای آگاهی‌ها

۱. دولت‌های عضو متعهد به اقدامات فوری، موثر و مناسب در موارد زیر می‌شوند:

الف) افزایش آگاهی‌ها در میان جامعه، شامل افزایش سطح آگاهی خانواده‌ها نسبت به افراد دارای معلولیت و افزایش احترام به حقوق و حرمت آنها؛

ب) مبارزه با رفتارهای کلیشه‌ای، مضر و متعصبانه نسبت به افراد دارای معلولیت در تمام زمینه‌های زندگی از جمله رفتارهایی که بر پایه جنسیت و سن هستند؛

پ) افزایش آگاهی از ظرفیت‌ها و مشارکت‌های افراد دارای معلولیت؛

۲. اقدامات مورد نظر شامل موارد زیر است:

الف) شروع و حفظ جریان آگاه‌سازی اجتماعی، برنامه‌ریزی شده برای:

(۱) افزایش احترام به حقوق افراد دارای معلولیت؛

(۲) افزایش دیدهای مثبت و آگاهی‌های اجتماعی نسبت به افراد دارای معلولیت؛

(۳) بالا بردن درک نسبت به مهارت‌ها، شایستگی‌ها، توانایی‌ها و مشارکت افراد دارای معلولیت در محیط و بازار کار؛

ب) ارتقای سیستم آموزشی در تمام سطوح از جمله در سنین پایین و کودکی و تفکر احترام به حقوق افراد دارای معلولیت؛

پ) تشویق تمام سازمان‌های رسانه‌ای برای به تصویر کشیدن افراد دارای معلولیت به شکلی که با اهداف این کنوانسیون همخوانی داشته باشد؛

ت) بهبود برنامه‌های آموزشی آگاهی‌بخش نسبت به افراد دارای معلولیت و حقوق آنها.

ماده ۹

دسترسی پذیری

۱. دولت‌های عضو می‌بایست برای توانمندسازی افراد دارای معلولیت به داشتن یک زندگی مستقل و مشارکت کامل در تمام جنبه‌های زندگی، اقدامات مناسب به عمل آورند تا از دسترسی یکسان افراد دارای معلولیت با سایر افراد به محیط‌های پزشکی، حمل و نقل، اطلاعات و ارتباطات، شامل تکنولوژی و سیستم‌های ارتباطی و نیز دسترسی آنان به سایر امکانات و سرویس‌های عمومی و آزاد، هم در مناطق روستایی هم در مناطق شهری اطمینان یابند. این اقدامات که شامل شناسایی و حذف موانع و سدهای موجود برای دسترسی پذیری است، می‌بایست در موارد زیر اجرا شود:

الف) ساختمان‌ها، جاده‌ها، حمل و نقل و سایر مکان‌های داخلی و خارجی شامل مدارس، منازل، محیط‌های پزشکی و محل کار؛

ب) اطلاعات، ارتباطات و سایر خدمات شامل خدمات الکترونیک و خدمات اضطراری.

۲. دولت‌های عضو همچنین می‌بایست اقدامات مناسب را در موارد زیر اتخاذ نمایند:

الف) توسعه، ترویج و نظارت بر اجرای حداقل استانداردها و خط مشی‌های مربوط به دسترسی پذیری مکان‌ها و سرویس‌های همگانی و آزاد؛

ب) اطمینان از اینکه نهادهای خصوصی که تسهیلات و سرویس‌های همگانی و آزاد ارائه می‌دهند، تمام ابعاد دسترسی پذیری برای افراد دارای معلولیت را مد نظر دارند؛

پ) آموزش اصول دسترسی پذیری افراد دارای معلولیت به ذینفعان؛

ت) تهیه علائم بریل، ساده‌خوان و اشکال قابل فهم در ساختمان‌ها و سایر اماکن؛

ث) انواع کمک‌ها و رابطین حضوری شامل راهنما، خواننده و مترجم حرفه‌ای زبان اشاره برای سهولت دسترسی به ساختمان‌ها و سایر مکان‌هایی که استفاده از آنها برای عموم آزاد است؛

ج) ارتقای سایر اشکال کمک و دستپاری و حمایت از افراد دارای معلولیت برای اطمینان از دسترسی آنان به اطلاعات؛

چ) افزایش دسترسی افراد دارای معلولیت به اطلاعات و تکنولوژی‌ها و سیستم‌های ارتباطی مانند اینترنت؛

ح) بهبود طراحی، توسعه، تولید و انتشار اطلاعات، تکنولوژی‌ها و سیستم‌های ارتباطی دسترسی پذیر در مراحل اولیه به صورتی که این تکنولوژی و سیستم‌ها با حداقل هزینه قابل دسترسی باشند.

ماده ۱۰

حق زندگی

دولت‌های عضو تایید می‌کنند که هر انسانی حق مادرزادی حیات دارد و باید تمام اقدامات لازم برای اطمینان از بهره‌مندی کامل افراد دارای معلولیت از حقوق برابر با دیگران به عمل آید.

ماده ۱۱

وضعیت‌های خطرناک و فوریت‌های انسانی

دولت‌های عضو می‌بایست مطابق با تعهدات خود در قوانین بین‌المللی شامل قوانین بشردوستانه بین‌المللی و قوانین بین‌المللی حقوق بشر، تمام اقدامات لازم را برای اطمینان از دفاع و امنیت افراد دارای معلولیت در شرایط مخاطره‌آمیز شامل درگیری‌های نظامی، فوریت‌ها و وقوع بلایای طبیعی به کار ببندند.

ماده ۱۲

به رسمیت شناختن تساوی در پیشگاه قانون

۱. دولت‌های عضو اذعان دارند که افراد دارای معلولیت حق دارند همه جا در برابر قانون به عنوان افراد رسمیت شناخته شوند.

۲. دولت‌های عضو می‌بایست حق برخورداری افراد دارای معلولیت از ظرفیت‌های قانونی برابر با سایر افراد در تمام جنبه‌های زندگی را به رسمیت بشناسند.

۳. دولت‌های عضو می‌بایست اقداماتی را برای دسترسی افراد دارای معلولیت به حمایت مورد نیاز در استفاده از ظرفیت قانونی به عمل آورند.

۴. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان یابند که تمام اقدامات مرتبط با استفاده از ظرفیت قانونی فراهم است تا حمایت مناسب و موثری جهت پیشگیری از سو استفاده، مطابق با قوانین بین‌المللی حقوق بشر صورت گیرد. در این گونه حمایت‌ها می‌بایست اطمینان حاصل شود که اقدامات مرتبط با استفاده از ظرفیت قانونی با توجه به حقوق، خواسته‌ها و اولویت‌های فرد است و عاری از هرگونه تعرض به منافع و

تأثیرات ناروا، شایسته و مناسب با شرایط فرد است و در کمترین زمان ممکن کاربردی می‌شود و به طور مرتب مورد بازبینی یک مسئول یا مقام لایق قضایی مستقل و بی‌طرف قرار می‌گیرد. حمایت‌ها می‌بایست تا حد مناسبی باشد که این‌گونه اقدامات، حقوق و منافع فرد را تحت تأثیر قرار دهد.

۵. بر اساس مفاد این ماده، دولت‌های عضو می‌بایست برای حصول اطمینان از حقوق برابر افراد دارای معلولیت برای مالکیت یا توارث اموال، کنترل امور مالی و دسترسی یکسان به وام‌های بانکی، رهن و سایر اشکال اعتبارات مالی، تمام اقدامات مناسب و موثر را انجام دهند و اطمینان یابند که افراد دارای معلولیت به اجبار از دارایی‌های خود محروم نشده‌اند.

ماده ۱۳

دسترسی به عدالت

۱. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند که دسترسی موثر افراد دارای معلولیت به عدالت، از جمله تامین مراکز اقامتی مناسب و متناسب با سن، برابر با دیگران است، تا نقش موثر آنها به عنوان شرکت‌کننده‌های مستقیم و غیرمستقیم همچون شهود در تمام مراحل قانونی مانند بازجویی و سایر مراحل اولیه رسیدگی ساده گردد.

۲. برای اطمینان از اینکه افراد دارای معلولیت دسترسی موثری به عدالت دارند، دولت‌های عضو می‌بایست آموزش‌های لازم برای مجریان عدالت مثل پلیس و کارکنان زندان‌ها را ارتقا دهند.

ماده ۱۴

آزادی و امنیت فردی

۱. دولت‌های عضو می‌بایست از برابری افراد دارای معلولیت با دیگران در موارد زیر اطمینان حاصل نمایند:

الف) از حق آزادی و امنیت فردی برخوردارند؛

ب) به طور غیر قانونی و اجباری از آزادی خود محروم نشده‌اند و هرگونه محرومیت از آزادی، مطابق با قانون بوده و هیچگاه نباید وجود معلولیت، منجر به محرومیت از آزادی شود.

۲. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند در صورتی که افراد دارای معلولیت در روند دادرسی از آزادی خود محروم شده‌اند، آنها برابر با دیگران از ضمانت منطبق بر قانون بین‌المللی حقوق بشر برخوردار هستند و می‌بایست مطابق با اهداف و اصول این کنوانسیون از جمله مفاد انطباق موجه با آنان رفتار شود.

ماده ۱۵

رهایی از شکنجه یا رفتار و مجازات‌های بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیر کننده

۱. هیچ کس نباید مورد شکنجه، مجازات یا رفتار بی‌رحمانه، غیرانسانی و تحقیرکننده قرار گیرد. به ویژه، هیچ کس نباید بدون رضایت آزادانه، تحت مطالعات علمی و پزشکی قرار گیرد.
۲. دولت‌های عضو می‌بایست بر اساس برابری افراد دارای معلولیت با دیگران، تمام اقدامات موثر، قانونی، مدیریتی، قضایی یا سایر اقدامات لازم را برای پیشگیری از رفتار و مجازات‌های شکنجه‌گرانه، بی‌رحمانه، غیرانسانی یا تحقیرکننده به عمل آورند.

ماده ۱۶

رهایی از بهره‌کشی، خشونت و سو استفاده

۱. دولت‌های عضو می‌بایست اقدامات مناسب قانونی، مدیریتی، اجتماعی، آموزشی و سایر اقدامات لازم را برای حفاظت افراد دارای معلولیت در داخل و خارج از خانه، در برابر هر نوع بهره‌کشی، خشونت و سو استفاده‌های وابسته به جنسیت اتخاذ نمایند.
۲. دولت‌های عضو همچنین می‌بایست تمام اقدامات موثر برای پیشگیری از هر نوع بهره‌کشی، خشونت و سو استفاده را با حصول اطمینان از مساعدت‌های مناسب وابسته به جنسیت و سن اتخاذ نمایند و افراد دارای معلولیت، خانواده‌ها و مراقبین آنها را با ملزومات اطلاعاتی و آموزش‌های مبتنی بر چگونگی پیشگیری، تشخیص و گزارش‌دهی بهره‌کشی، خشونت و سو استفاده حمایت کنند. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند که سرویس‌های حمایتی به سن و جنسیت و نوع معلولیت‌ها حساسیت دارند.
۳. دولت‌های عضو برای جلوگیری از وقوع هر نوع بهره‌کشی، خشونت و سو استفاده، می‌بایست اطمینان یابند که تمام تسهیلات و برنامه‌های طراحی شده برای خدمات‌رسانی به افراد دارای معلولیت توسط مقام‌های مستقل نظارت می‌شوند.
۴. دولت‌های عضو می‌بایست از طریق خدمات حمایتی، تمام اقدامات مناسب برای بهبود جسمی، شناختی و روان‌شناختی، توانبخشی و حضور مجدد اجتماعی افراد دارای معلولیتی را انجام دهند که قربانی بهره‌کشی، خشونت و سو استفاده شده‌اند. این‌گونه درمان و حضور مجدد اجتماعی می‌بایست در محیطی انجام شود که سلامت، رفاه، عزت نفس و استقلال فرد را پرورش دهد و نیازهای خاص وابسته به سن و جنسیت را در نظر قرار دهد.

۵. دولت‌های عضو می‌بایست قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری‌های موثر با محوریت زنان و کودکان را اجرایی کنند تا اطمینان حاصل شود که موارد بهره‌کشی، خشونت و سو استفاده از افراد دارای معلولیت شناسایی، بازپرسی و در صورت لزوم محاکمه می‌شوند.

ماده ۱۷

دفاع از موجودیت فردی

هر فرد دارای معلولیتی برابر با دیگران از حق احترام به موجودیت فردی، جسمی و ذهنی‌اش برخوردار است.

ماده ۱۸

آزادی تغییر محل زندگی و ملیت

۱. دولت‌های عضو می‌بایست حق آزادی افراد دارای معلولیت برای تغییر محل زندگی و انتخاب محل اقامت و ملیت را برابر با دیگران به رسمیت بشناسد و اطمینان حاصل نماید که افراد دارای معلولیت:

الف) دارای حق کسب و تغییر ملیت هستند و از ملیت خود به اجبار یا به علت معلولیت محروم نشده‌اند؛

ب) به علت معلولیت از توانایی دریافت، مالکیت و استفاده از اسناد ملیت یا سایر مدارک شناسایی، در پروسه‌هایی مانند مهاجرت برای تسهیل احقاق حق آزادی برای تغییر محل محروم نشده‌اند؛

پ) آزاد هستند که هر کشوری از جمله کشور خودشان را ترک کنند؛

ت) به اجبار یا به علت معلولیت از حق ورود به کشورشان محروم نشده‌اند.

۲. کودکان دارای معلولیت می‌بایست بلافاصله بعد از تولد ثبت گردند و می‌بایست از زمان تولد حق داشتن اسم و حق برخورداری از ملیت را داشته باشند و تا حد ممکن، حق شناخت و نگهداری توسط والدین را داشته باشند.

ماده ۱۹

زندگی مستقل و حضور در جامعه

دولت‌های عضو این کنوانسیون حق مساوی همه افراد دارای معلولیت برای زندگی در اجتماع با انتخاب‌های برابر با سایر افراد را به رسمیت بشناسند و می‌بایست اقدامات موثر و مناسب برای تسهیل برخورداری کامل

افراد دارای معلولیت از این حق و پیوستن و مشارکت کامل آنها در اجتماع را با حصول اطمینان از موارد زیر به عمل آورند:

الف) افراد دارای معلولیت برابر با سایرین دارای حق انتخاب محل اقامت هستند و انتخاب می‌کنند کجا و با چه کسی زندگی کنند و مجبور به زندگی در شرایط زیستی ویژه نیستند؛

ب) افراد دارای معلولیت به یک سری خدمات حمایتی داخل خانه‌ای، اقامتی و اجتماعی شامل مساعدت‌های شخصی لازم برای حمایت از زندگی و حضور در اجتماع و پیشگیری از انزوا و دوری از جامعه دسترسی دارند؛

پ) خدمات و امکانات اجتماعی عامه مردم برای افراد دارای معلولیت، برابر و در دسترس بوده و پاسخگوی نیاز آنهاست.

ماده ۲۰

تحرک شخصی

دولت‌های عضو می‌بایست اقدامات موثر زیر را برای حصول اطمینان از حداکثر تحرک مستقل افراد دارای معلولیت به عمل آورند:

الف) تسهیل تحرک مستقل فرد دارای معلولیت به شیوه و در زمان مورد نظرشان و با هزینه متناسب؛

ب) تسهیل دسترسی فرد دارای معلولیت به وسایل، ابزار و تکنولوژی‌های کمک حرکتی باکیفیت و انواع مساعدت‌های حضوری و واسطه‌ای به وسیله دسترس‌پذیر کردن آنها با هزینه قابل پرداخت؛

پ) آموزش مهارت‌های حرکتی به افراد دارای معلولیت و کارکنان و متخصصینی که با افراد دارای معلولیت کار می‌کنند؛

ت) تشویق تولیدکنندگان وسایل، ابزار و تکنولوژی‌های کمک حرکتی برای توجه به تمام جنبه‌های حرکتی افراد دارای معلولیت.

ماده ۲۱

آزادی ابراز عقیده و دسترسی به اطلاعات

دولت‌های عضو می‌بایست تمام اقدامات لازم را به عمل آورند تا اطمینان حاصل شود که افراد دارای معلولیت حق آزادی بیان و ابراز عقیده، شامل آزادی جستجو، دریافت و تبادل اطلاعات و نظرات، برابر با

دیگران و از طریق کلیه راه‌های ارتباطی به انتخاب خود شامل زبان‌های اشاره، بریل، ارتباطات تقویت شده و جایگزین و راه و روش‌های در دسترس و انواع ارتباطات از جمله موارد زیر را کسب نمایند:

الف) دسترسی‌پذیر کردن فرمت و فناوری‌های اطلاعات عموم جامعه برای افراد با معلولیت‌های مختلف در زمان مناسب و بدون هزینه اضافی؛

ب) پذیرش و تسهیل استفاده از زبان اشاره، بریل، ارتباطات تقویتی یا جایگزین و سایر روش‌ها، اشکال و انواع ارتباطات در تعاملات رسمی به انتخاب فرد دارای معلولیت؛

پ) ملزم ساختن نهادهای خصوصی که از طریق مواردی چون اینترنت، خدماتی برای عموم فراهم می‌کنند برای دسترسی‌پذیر و قابل استفاده کردن اطلاعات و خدمات؛

ت) تشویق رسانه‌هایی مانند تهیه‌کنندگان اطلاعات اینترنتی برای ارائه خدمات دسترسی‌پذیر به افراد دارای معلولیت؛

ث) به رسمیت شناختن و ترویج زبان اشاره.

ماده ۲۲

احترام به حریم خصوصی

۱. در امور شخصی، فامیلی، خانگی، مراودات و سایر موارد ارتباطی هیچ فرد دارای معلولیتی بدون توجه به محل اقامت و چیدمان زندگی‌اش، نباید به اجبار و بر خلاف قانون دخالت کرد یا به شرافت و اعتبار وی به صورت غیرقانونی تعدی کرد. افراد دارای معلولیت از حق حمایت قانونی از چنین مداخلات یا حملاتی برخوردارند.

۲. دولت‌های عضو می‌بایست از محرمانه بودن اطلاعات شخصی، بهداشتی، توانبخشی فرد دارای معلولیت برابر با دیگران حمایت کنند.

ماده ۲۳

احترام به خانه و خانواده

۱. دولت‌های عضو می‌بایست اقدامات مناسب و موثر برای حذف تبعیض علیه افراد دارای معلولیت در تمامی موضوعات مربوط به ازدواج، خانواده، مراقبت از فرزندان و روابط را مساوی با سایر افراد به عمل آورند تا اطمینان حاصل شود که:

الف) حقوق تمام افراد دارای معلولیت در سن ازدواج که تمایل دارند آزادانه و با توافق طرفین ازدواج کنند و تشکیل خانواده دهند؛ به رسمیت شناخته شده است؛

ب) حقوق افراد دارای معلولیت برای انتخاب آزادانه و مسئولیت تعداد و فاصله‌گذاری بین فرزندان و دسترسی به اطلاعات وابسته به سن، آموزش باروری و تنظیم خانواده و موارد لازم برای قادر نمودن آنها برای احقاق این حقوق تدارک دیده شده است؛

پ) افراد دارای معلولیت از جمله کودکان، برابر با دیگران باروری خود را حفظ نمایند.

۲. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند حقوق و مسئولیت‌های افراد دارای معلولیت در مورد قیومیت، سرپرستی، تولیت و فرزندخواندگی یا اصول حقوقی مشابه، در جایی که این مفاهیم در قانون‌گذاری ملی وجود دارد؛ در تمام موارد منافع عالی‌ه کودک اولویت دارد. دولت‌های عضو می‌بایست مساعدت مناسب با افراد دارای معلولیت برای مسئولیت بزرگ کردن کودکان را به عمل آورند.

۳. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند کودکان دارای معلولیت از نظر احترام به زندگی خانوادگی‌شان دارای حقوق برابر با دیگران هستند. به منظور تحقق این حقوق و پیشگیری از پنهان‌سازی، رهاسازی، بی‌توجهی و جداسازی کودکان دارای معلولیت، دولت‌های عضو می‌بایست متعهد شوند اطلاعات، خدمات و حمایت‌های سریع و جامع برای کودکان دارای معلولیت و خانواده آنان را فراهم کنند.

۴. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند که نباید کودک برخلاف میل والدینش از آنان جدا شود، مگر آنکه مقامات واجد شرایط مطابق با قوانین و روندهای قابل اجرا حکم دهند که این جدایی برای منافع کودک لازم است. در هیچ موردی نباید کودک به خاطر معلولیتش از والدینش (یکی یا هر دوی آنها) جدا شود.

۵. دولت‌های عضو می‌بایست تعهد نمایند چنانچه خانواده به دلیلی قادر به نگهداری از کودک دارای معلولیت نیست، هر تلاشی را برای تامین مراقبت جایگزین توسط فامیل‌های دور به عمل آورند و هرگاه این مسئله با شکست مواجه شد در یک محیط خانوادگی در جامعه این امر را انجام دهد.

ماده ۲۴

تحصیلات

۱. دولت‌های عضو حق افراد دارای معلولیت را برای تحصیل به رسمیت می‌شناسند و به منظور تحقق این حق بدون تبعیض و بر اساس فرصت‌های برابر می‌بایست اطمینان حاصل نمایند که یک سیستم تحصیلی فراگیر در تمام سطوح یادگیری مادام‌العمر برای موارد زیر سازماندهی شده است:

الف) توسعه‌ی کامل ظرفیت‌ها و احساس کرامت و عزت نفس و استحکام احترام به حقوق بشر، آزادی‌های بنیادین و اختلافات انسانی؛

ب) ارتقای شخصیت، استعداد، خلاقیت و همچنین توانایی‌های ذهنی و جسمی افراد دارای معلولیت و به حداکثر رساندن ظرفیت‌های آنان؛

پ) قادر کردن افراد دارای معلولیت برای مشارکت موثر در یک اجتماع آزاد؛

۲. دولت‌ها می‌بایست برای تحقق این حق اطمینان حاصل نمایند که:

الف) افراد دارای معلولیت در سیستم آموزش عمومی به علت معلولیت کنار گذاشته نشده‌اند و کودکان دارای معلولیت از تحصیلات ابتدایی و راهنمایی اختیاری و اجباری به علت معلولیت‌شان محروم نشده‌اند؛

ب) افراد دارای معلولیت باید در جامعه‌ای که زندگی می‌کنند به تحصیل فراگیر باکیفیت و رایگان در سطوح اولیه و راهنمایی و برابر با دیگران دسترسی داشته باشند؛

پ) مناسب‌سازی‌های موجه با نیازهای فرد فراهم شده است؛

ت) افراد دارای معلولیت در سیستم تحصیلی عمومی حمایت لازم را برای سهولت تحصیلی موثر کسب نمایند؛

ث) اقدامات حمایت فردی و موثر در محیط‌هایی با حداکثر توسعه اجتماعی و آکادمیک، متناسب با هدف مشارکت کامل اجتماعی فراهم شود.

۳. دولت‌های عضو می‌بایست افراد دارای معلولیت را قادر سازند مهارت‌های پیشرفت در زندگی و اجتماع را یاد بگیرند تا مشارکت کامل و برابر آنها در امر تحصیل و به عنوان اعضای جامعه تسهیل گردد. دولت‌های عضو برای این منظور می‌بایست اقدامات مناسب شامل موارد زیر را به عمل آورند:

الف) تسهیل یادگیری خط بریل، الفبای جایگزین، قالب‌های جایگزین و تقویت شده، اشکال و انواع ارتباطات، مهارت‌های جهت‌یابی و تحرک، تسهیل حمایت و انتقال تجربه همسان؛

ب) تسهیل یادگیری زبان اشاره و ارتقای هویت زبانی جمعیت ناشنوایان؛

پ) حصول اطمینان از تحصیل افراد به خصوص کودکان نابینا، ناشنوا و نابینا ناشنوا با مناسب‌ترین زبان‌ها، روش‌ها و اشکال ارتباطی برای فرد و در محیط‌هایی که پیشرفت آکادمیک و اجتماعی فرد را به حداکثر می‌رساند.

۴. برای کمک به حصول اطمینان از تحقق این حق، دولت‌های عضو می‌بایست اقدامات مناسب برای استخدام معلمان، از جمله معلمان دارای معلولیت واجد شرایط در زمینه زبان اشاره و بریل و نیز افراد حرفه‌ای و کارکنان در تمام مراحل آموزشی به عمل آورند. این آموزش‌ها می‌بایست با آگاهی در زمینه معلولیت و استفاده از راه و روش‌ها و وسایل ارتباطی تقویت کننده و جایگزین، سبک‌ها و محتویات آموزشی برای حمایت افراد دارای معلولیت همراه باشد.

۵. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند که افراد دارای معلولیت به تحصیلات متوسطه، آموزش حرفه‌ای، آموزش بزرگسالان، و آموزش مادام‌العمر بدون هیچ گونه تبعیض و برابر با دیگران، دسترسی دارند. برای دستیابی به این منظور، دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل کنند که "انطباق یا مناسب‌سازی موجه" برای افراد دارای معلولیت فراهم شده است.

ماده ۲۵

بهداشت

دولت‌های عضو حق برخورداری افراد دارای معلولیت از بالاترین استانداردهای ممکن در زمینه بهداشت، بدون تبعیض به خاطر معلولیت را به رسمیت می‌شناسند. دولت‌های عضو می‌بایست تمام اقدامات لازم برای حصول اطمینان از دسترسی افراد دارای معلولیت به خدمات بهداشتی با رعایت تفاوت‌های جنسیتی، شامل توانبخشی مرتبط با بهداشت اتخاذ را نمایند. به ویژه دولت‌های عضو می‌بایست:

الف) برای افراد دارای معلولیت مراقبت‌ها و خدمات بهداشتی با وسعت، کیفیت و استانداردهای رایگان یا قابل پرداخت برابر با آنچه برای سایرین تدارک دیده شده، به خصوص در زمینه‌های بهداشتی و باروری و برنامه‌های جامعه‌نگر مهیا کنند؛

ب) آن دسته از خدمات بهداشتی مورد نیاز افراد دارای معلولیت به خصوص به علت معلولیت‌شان از جمله تشخیص و مداخله مناسب و خدمات طراحی شده برای کم کردن یا پیشگیری از معلولیت بیشتر در کودکان و افراد بزرگسال را تدارک ببینند؛

پ) این خدمات بهداشتی را تا حد ممکن در نزدیکی محل سکونت افراد دارای معلولیت از جمله در مناطق روستایی فراهم کنند؛

ت) از افراد حرفه‌ای در زمینه بهداشت بخواهند برای افراد دارای معلولیت، مراقبتی با کیفیت و برابر سایر افراد بر اساس موافقت آگاهانه و آزادانه از جمله به وسیله افزایش آگاهی‌ها در زمینه حقوق، عزت و استقلال انسانی و بر اساس نیازهای افراد دارای معلولیت از طریق آموزش و ترویج استانداردهای اخلاقی در جامعه و در بخش مراقبت بهداشتی خصوصی فراهم کنند؛

ث) جلوگیری از تبعیض علیه افراد دارای معلولیت در زمینه بیمه‌ی سلامت و بیمه‌ی عمر که توسط قوانین ملی مجاز شناخته شده و می‌بایست منصفانه و قابل قبول باشند؛

ج) از منع تبعیض‌آمیز مراقبت یا خدمات بهداشتی، یا غذا و مایعات به خاطر معلولیت جلوگیری کنند.

ماده ۲۶

توانمندسازی و توانبخشی

۱. دولت‌های عضو می‌بایست اقدامات موثر و مناسبی را از طریق حمایت همسان انجام دهند تا افراد دارای معلولیت قادر به دستیابی و حفظ حداکثر استقلال، توانایی فیزیکی، ذهنی، اجتماعی و شغلی و یکپارچگی و مشارکت کامل در تمام جنبه‌های زندگی باشند. به این منظور دولت‌های عضو می‌بایست خدمات توانمندسازی و توانبخشی جامعی را به خصوص در زمینه‌های بهداشت، اشتغال، تحصیل و خدمات اجتماعی سازماندهی و تقویت کنند طوری که:

الف) در ابتدایی‌ترین مرحله ممکن و بر اساس ارزیابی‌های چندگانه از نیازها و توانایی‌های فردی شروع شود؛

ب) از مشارکت و پیوستن داوطلبانه فرد به جامعه در تمام زمینه‌های اجتماعی حمایت کنند و تا حد امکان نزدیک به محل سکونتشان از جمله در مناطق روستایی و در دسترس افراد دارای معلولیت باشد.

۲. دولت‌های عضو می‌بایست آموزش‌های اولیه و مداوم برای کارکنان و افراد حرفه‌ای فعال در خدمات توانمندسازی و توانبخشی را توسعه و ارتقا دهند.

۳. دولت‌های عضو می‌بایست دسترسی، دانش و استفاده از وسایل و تکنولوژی‌های کمکی ویژه‌ی افراد دارای معلولیت را با توجه به ارتباط آنها به توانمندسازی و توانبخشی ارتقا دهند.

ماده ۲۷

کار و استخدام

۱. دولت‌های عضو حق افراد دارای معلولیت برای کارکردن را برابر با سایر افراد به رسمیت می‌شناسند و این حق شامل برخورداری از فرصت تامین زندگی با کار آزادانه در بازار، کار انتخاب شده و محیط کاری که باز، یکپارچه و قابل دسترس برای افراد دارای معلولیت است. دولت‌های عضو می‌بایست حق کار از جمله حق کاری افرادی که هنگام کار دچار معلولیت شده‌اند، با اتخاذ مراحل خاص از طریق قانونگزاری تحقق بخشند و از آن حمایت کنند.

الف) تبعیض به خاطر معلولیت را در تمام موارد مربوط به انواع اشتغال شامل شرایط کارگزینی، استخدام، اشتغال، تداوم شغل، ارتقای شغلی و شرایط ایمنی و بهداشتی کار ممنوع کنند؛

ب) از حقوق افراد دارای معلولیت برابر با سایرین در شرایط عادلانه و مطلوب کاری شامل فرصت‌های برابر، مزد برابر برای کار یکسان و شرایط کاری امن و بهداشتی از جمله پیشگیری از سانحه و رسیدگی به شکایات حمایت کنند؛

پ) اطمینان حاصل نمایند که افراد دارای معلولیت قادرند حقوق کاری و صنفی خود را برابر با سایرین وصول کنند؛

ت) افراد دارای معلولیت را قادر سازند که دسترسی موثر به برنامه‌های عمومی آشنایی فنی و حرفه‌ای، خدمات کاریابی و آموزش‌های حرفه‌ای و مداوم داشته باشند؛

ث) فرصت‌های استخدام و ارتقای شغلی در بازار کار را برای افراد دارای معلولیت افزایش دهند و به یافتن شغل، حفظ و نگهداری آن و بازگشت به کار افراد دارای معلولیت کمک نمایند؛

ج) فرصت‌های خود اشتغالی، تاسیس شرکت‌ها، توسعه تعاونی‌ها و افتتاح مشاغل آزاد را توسعه بخشند؛

چ) افراد دارای معلولیت در بخش دولتی استخدام شوند؛

ح) استخدام افراد دارای معلولیت در بخش خصوصی را از طریق سیاست‌گذاری‌ها و اقدامات مناسب شامل برنامه‌هایی برای حرکت مؤید، مشوق و سایر تلاش‌ها توسعه دهند؛

خ) اطمینان حاصل نمایند که "مناسب‌سازی موجه" برای فرد دارای معلولیت در محیط کاری به عمل آمده است؛

د) کسب تجربه در بازار کار آزاد را توسط افراد دارای معلولیت توسعه دهند؛

ذ) برنامه‌های توانبخشی شغلی و حرفه‌ای، حفاظت از کار و بازگشت به کار را برای افراد دارای معلولیت ارتقا دهند؛

۲. دولت‌های عضو می‌بایست اطمینان حاصل نمایند که افراد دارای معلولیت در بردگی و بیگاری نگه داشته نشوند، و در برابر کار اجباری و الزامی محافظت می‌شوند.

ماده ۲۸

استانداردهای مناسب زندگی و حمایت‌های اجتماعی

۱. دولت‌های عضو حق افراد دارای معلولیت برای داشتن یک زندگی مناسب و استاندارد برای خود و خانواده‌شان شامل غذا، پوشاک، مسکن و بهبود مداوم شرایط زندگی را به رسمیت می‌شناسند و می‌بایست برای حمایت قانونی و رسمیت یافتن این حقوق، بدون تبعیض به خاطر معلولیت، تدابیر مناسبی اتخاذ کنند.

۲. دولت‌های عضو حق افراد دارای معلولیت برای حمایت اجتماعی و برخورداری از آن حق، بدون تبعیض به خاطر معلولیت را به رسمیت شناخته و می‌بایست اقدامات مناسبی را برای حمایت و ارتقای این حقوق به شرح ذیل اتخاذ نمایند:

الف) حصول اطمینان از دسترسی برابر افراد دارای معلولیت به سرویس‌های آب بهداشتی و خدمات مناسب و مقرون به صرفه، ابزار و سایر کمک‌های مورد نیاز و مربوط به معلولیت؛

ب) حصول اطمینان از دسترسی افراد دارای معلولیت به خصوص زنان و دختران و سالمندان دارای معلولیت به برنامه‌های حمایت اجتماعی و فقرزدایی؛

پ) حصول اطمینان از اینکه افراد دارای معلولیت و خانواده‌های آنها که در شرایط فقر زندگی می‌کنند به کمک مالی دولت مرتبط با معلولیت شامل کمک‌های آموزشی، مشاوره‌ای، مالی و مراقبت دوره نقاهت مناسب دسترسی دارند؛

ت) حصول اطمینان از دسترسی افراد به برنامه‌های اسکان دولتی؛

ث) حصول اطمینان از دسترسی برابر افراد دارای معلولیت به مزایا و برنامه‌های بازنشستگی.

ماده ۲۹

مشارکت در زندگی سیاسی و اجتماعی

دولت‌های عضو می‌بایست حقوق سیاسی و فرصت برخورداری از آن را برای افراد دارای معلولیت برابر با دیگران تضمین نموده و تعهد نمایند که:

الف) اطمینان حاصل نمایند که افراد دارای معلولیت به طور مستقیم یا از طریق نمایندگانشان که آزادانه برگزیده‌اند، به شکلی موثر و کامل و برابر با سایرین در زندگی سیاسی و اجتماعی شرکت می‌کنند و علاوه بر داشتن حق و فرصت رای و انتخاب شدن، شامل موارد زیر است:

i. حصول اطمینان از اینکه روند رای‌گیری، تسهیلات و مفاد آن مناسب، در دسترس و فهم و استفاده از آن آسان است؛

ii. حفاظت از حق افراد دارای معلولیت تا بتوانند با رای‌های مخفی در انتخابات و فرآیندهای عمومی بدون ترس شرکت کنند و از انتخابات حمایت نمایند و دفتر انتخاباتی داشته باشند و تمام عملکردهای اجتماعی را در سطح حکومتی از طریق تسهیل استفاده از تکنولوژی‌های جدید و کمکی در مکان‌های مناسب انجام دهند؛

iii. ابراز عقیده آزادانه افراد دارای معلولیت را به عنوان رای‌دهندگان تضمین کنند و به این منظور در صورت لزوم، به درخواست خودشان، اجازه کمک در رای از طریق فرد انتخابی خودشان داده شود.

ب) محیطی که در آن افراد دارای معلولیت بتوانند امور اجتماعی را بدون تبعیض و برابر با دیگران به طور موثر و کامل هدایت کنند را فعالانه توسعه بخشند و آنها را به مشارکت در امور اجتماعی به شرح زیر ترغیب کنند:

i. مشارکت در سازمان‌ها و انجمن‌های غیردولتی مرتبط با زندگی اجتماعی و سیاسی کشور و مشارکت در فعالیت‌ها و سازماندهی جناح‌های سیاسی کشور؛

ii. تشکیل و پیوستن به سازمان‌های افراد دارای معلولیت برای نمایندگی آنها در سطح بین‌المللی، ملی، منطقه‌ای و محلی.

ماده ۳۰

مشارکت در زندگی فرهنگی، تفریحی و ورزشی

۱. دولت‌های عضو حق افراد دارای معلولیت برای شرکت در زندگی فرهنگی را برابر با دیگران به رسمیت می‌شناسند و می‌بایست تمام اقدامات لازم را اتخاذ نمایند تا اطمینان حاصل شود که افراد دارای معلولیت:

الف) از محصولات فرهنگی به شکل دسترسی‌پذیر بهره‌مند می‌شوند؛

ب) از برنامه‌های تلویزیونی، فیلم، تئاتر و سایر فعالیت‌های فرهنگی به شکل دسترسی‌پذیر برخوردار هستند؛

پ) از دسترسی به مکان‌های اجرای نمایش‌ها و خدمات فرهنگی مانند تئاتر، موزه، سینما، کتابخانه و خدمات گردشگری برخوردارند و تا حد امکان به مکان‌های تاریخی و محل‌هایی که از نظر ملی دارای اهمیت هستند، دسترسی دارند.

۲. دولت‌های عضو می‌بایست تمام اقدامات مناسب را اتخاذ کنند تا افراد دارای معلولیت فرصت توسعه و استفاده از خلاقیت، استعدادهای هنری و ذهنی خود را نه تنها برای سود خود، بلکه برای غنی‌سازی جامعه داشته باشند.

۳. دولت‌های عضو می‌بایست تمام اقدامات مناسب را منطبق با قوانین بین‌المللی اتخاذ نمایند تا اطمینان حاصل نمایند که قوانین محافظت از مالکیت‌های معنوی به یک مانع غیرمنطقی یا تبعیض‌آمیز برای دسترسی افراد دارای معلولیت به منابع فرهنگی تبدیل نشده باشند.

۴. افراد دارای معلولیت می‌بایست برابر با دیگران مستحق شناسایی و حمایت از هویت فرهنگی و زبانی خاص خود شامل زبان اشاره و فرهنگ ناشنوایان باشند.

۵. نظر به توانا کردن افراد دارای معلولیت برای مشارکت یکسان با سایر افراد در فعالیت‌های تفریحی و ورزشی، دولت‌های عضو می‌بایست اقدامات مناسبی را شامل موارد زیر اتخاذ نمایند:

الف) تشویق و افزایش حضور افراد دارای معلولیت در کامل‌ترین حد ممکن در جریان فعالیت‌های ورزشی در همه سطوح؛

ب) حصول اطمینان از اینکه افراد دارای معلولیت از فرصت سازماندهی، توسعه و مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، تفریحی مختص افراد دارای معلولیت برخوردارند و به این منظور، آنها را به مربیگری، تمرین و تلاش مناسب، برابر با دیگران تشویق نمایند؛

پ) اطمینان حاصل نمایند که افراد دارای معلولیت به محیط‌های ورزشی، تفریحی و گردشگری دسترسی دارند؛

ت) اطمینان حاصل نمایند که کودکان دارای معلولیت به مشارکت در بازی‌ها، فعالیت‌های تفریحی و ورزشی از جمله فعالیت‌های موجود در سیستم مدرسه دسترسی دارند؛

ث) اطمینان حاصل نمایند که افراد دارای معلولیت به خدمات سازمان‌های تفریحی، گردشگری و ورزشی دسترسی دارند.

ماده ۳۱

جمع‌آوری آمار و اطلاعات

۱. دولت‌های عضو متعهد می‌شوند که اطلاعات مناسب شامل داده‌های آماری و تحقیقاتی را برای تدوین و اجرای سیاست‌های لازم برای اجرای این کنوانسیون جمع‌آوری کنند و روند جمع‌آوری و حفظ اطلاعات می‌بایست:

الف) موافق با حفاظت قانونی شامل قوانین حفظ اطلاعات برای حصول اطمینان از رازداری و احترام به حریم خصوصی افراد دارای معلولیت باشد؛

ب) موافق با هنجارهای پذیرفته شده بین‌المللی برای حفاظت از حقوق بشر و آزادی‌های اولیه و اصول اخلاقی آمار باشد.

۲. جمع‌آوری اطلاعات منطبق با این ماده می‌بایست در سطحی وسیع و مناسب برای کمک به ارزیابی تعهدات دولت‌های عضو در رابطه با کنوانسیون حاضر و برای شناسایی و رسیدگی به موانعی که افراد دارای معلولیت در راه دستیابی حقوق خود با آن مواجه می‌شوند، به کار برود.

۳. دولت‌های عضو می‌بایست مسئولیت انتشار این آمار و حصول اطمینان از دسترسی افراد دارای معلولیت و سایرین به آن را بپذیرند.

ماده ۳۲

همکاری‌های بین‌المللی

۱. دولت‌های عضو برای شناسایی مقاصد و اهداف کنوانسیون حاضر، اهمیت همکاری‌های بین‌المللی و ارتقای آن را در حمایت از تلاش‌های ملی به رسمیت می‌شناسد و اقدامات مناسب و موثری را در این مورد، بین دولت‌ها و در صورت نیاز با مشارکت سازمان‌های مرتبط بین‌المللی و منطقه‌ای و جوامع مدنی به خصوص سازمان‌های افراد دارای معلولیت اتخاذ خواهند کرد. این اقدامات شامل موارد زیر است:

الف) حصول اطمینان از همکاری‌های بین‌المللی شامل برنامه‌های توسعه بین‌المللی جامع و دسترسی‌پذیر برای افراد دارای معلولیت؛

ب) تسهیل و حمایت از ظرفیت‌سازی شامل تبادل و به اشتراک‌گذاری اطلاعات، تجربیات، برنامه‌های آموزشی و رویه‌های مناسب؛

پ) تسهیل همکاری در تحقیقات و دسترسی به دانش علمی و فنی؛

ت) تدارک کمک‌های فنی و اقتصادی مناسب شامل تسهیل دسترسی به تبادل تکنولوژی کمکی و دسترسی‌پذیر از طریق انتقال تکنولوژی.

۲. مفاد این ماده بدون تعصب به تعهدات هر کدام از دولت‌ها برای عمل به تعهدات اشاره شده در این کنوانسیون است.

ماده ۳۳

نظارت و اجرای ملی

۱. دولت‌های عضو بر مبنای سیستم سازمانی‌شان می‌بایست یک یا چند مرجع ملی درون دولت برای موضوعات مربوط به اجرای کنوانسیون حاضر مشخص کنند و به ایجاد یا تامین یک مکانیسم هماهنگ‌کننده در دولت توجه لازم را داشته باشند تا اقدامات مرتبط با بخش‌ها و در سطوح مختلف ساده گردد.
۲. دولت‌های عضو می‌بایست بر حسب نیاز، مطابق با سیستم‌های مدیریتی قانونی‌شان در داخل دولت یک چارچوب شامل یک یا چند مکانیسم مستقل برای پیشبرد، حمایت و نظارت اجرای کنوانسیون حاضر، ایجاد، تامین، تقویت و حفظ کنند. در هنگام طراحی چنین مکانیسمی، دولت‌های عضو می‌بایست اصول مربوط به وضعیت و عملکرد نهادهای ملی برای حمایت و توسعه حقوق بشر را در نظر گیرند.
۳. جامعه مدنی به خصوص افراد دارای معلولیت و سازمان‌های نماینده آنها می‌بایست به طور کامل در روند نظارتی دخالت و حضور داشته باشند.

ماده ۳۴

کمیته حقوق افراد دارای معلولیت

۱. می‌بایست یک کمیته حقوق افراد دارای معلولیت (در اینجا کمیته نامیده می‌شود) با وظایفی که ذکر شده تشکیل شود.
۲. کمیته می‌بایست در زمان اجرایی شدن این کنوانسیون دارای ۱۲ متخصص باشد. بعد از تصویب یا پیوستن ۶۰ دولت دیگر به این کنوانسیون، اعضای کمیته تا شش عضو افزایش می‌یابد و می‌بایست به حداکثر ۱۸ متخصص برسد.
۳. اعضای کمیته می‌بایست از ظرفیت‌های فردی لازم برخوردار باشند و دارای ویژگی والای اخلاقی و در حوزه‌های مختلف کنوانسیون حاضر، توانا و مجرب باشند. از دولت‌های عضو دعوت می‌شود تا هنگام اعلام نامزدی کاندیداها به مفاد تدوین شده در ماده ۴/۳ این کنوانسیون توجه ویژه مبذول دارند.
۴. دولت‌های عضو می‌بایست با توجه به ملاحظات عادلانه‌ی پراکندگی جغرافیایی، در برگیرندگی اشکال گوناگون تمدن‌ها و سیستم‌های قانونی، اصل تعادل جنسیتی و مشارکت متخصصان دارای معلولیت، اعضای کمیته را انتخاب نمایند.
۵. اعضای کمیته توسط دولت‌های عضو در گردهمایی دولت‌های عضو که توسط دبیر کل سازمان ملل تشکیل می‌شود، از میان لیست نامزدها با رای‌های مخفی انتخاب شوند. در جلساتی که حداقل با دو

سوم دولت‌های عضو تشکیل شده، افراد انتخابی کمیته می‌بایست کسانی باشند که بیشترین رای و اکثریت قاطع آرای نمایندگان حاضر دولت‌ها را کسب کرده باشند.

۶. انتخابات اولیه می‌بایست تا ۶ ماه بعد از تاریخ اجرایی شدن کنوانسیون حاضر انجام شود. حداقل ۴ ماه قبل از هر انتخابات، مجمع عمومی می‌بایست طی نامه‌ای به دولت‌های عضو، از آنها درخواست کند نامزدهای خود را در عرض ۲ ماه معرفی نمایند. دبیر کل در اقدام بعدی می‌بایست فهرستی از تمام نامزدها به ترتیب حروف الفبا تهیه کند به صورتی که نمایانگر دولت‌هایی باشد که آنها نامزد کرده‌اند و سپس آن را به دولت‌های عضو کنوانسیون حاضر تسلیم نماید.

۷. اعضای کمیته‌ها برای یک دوره ۴ ساله انتخاب می‌گردند. آنها می‌بایست یک بار دیگر، امکان انتخاب شدن مجدد را داشته باشند. هر چند که دوره عضویت شش نفر از اعضای منتخب در اولین انتخابات پس از دو سال به پایان می‌رسد و بلافاصله بعد از انتخابات اول، اسامی این ۶ نفر از طریق قرعه‌کشی به وسیله رئیس در پایان گردهمایی اشاره شده در بند ۵ این ماده، انتخاب می‌گردد.

۸. انتخاب ۶ نفر عضو بعدی کمیته می‌بایست طی برپایی انتخابات منظم و مطابق با مفاد این ماده انجام شود.

۹. اگر یکی از اعضای کمیته فوت شود یا استعفا دهد یا به هر دلیل اعلام کند که دیگر قادر به انجام وظایف خود نیست؛ دولت عضوی که او را نامزد کرده، می‌بایست فرد متخصص و واجد شرایط دیگری که صلاحیت لازم مربوط به مفاد این ماده را دارد، برای خدمت در زمان باقی مانده تعیین کند.

۱۰. کمیته می‌بایست قوانین مربوط به روند کار خود را تبیین کند.

۱۱. دبیر کل سازمان ملل می‌بایست تحت عنوان کنوانسیون حاضر، کارکنان و تسهیلات لازم برای اجرای موثر وظایف کمیته را فراهم کند و جلسات را برگزار نماید.

۱۲. با تصویب مجمع عمومی، اعضای کمیته تحت عنوان این کنوانسیون با توجه به اهمیت مسئولیت‌های کمیته می‌بایست دستمزدی را مطابق با شرایط تضمین‌شده‌ی مجمع عمومی از منابع سازمان ملل دریافت نمایند.

۱۳. بر طبق امتیازات و مصونیت‌های سازمان ملل مندرج در بخش‌های کنوانسیون، اعضای کمیته می‌بایست مستحق دریافت تسهیلات، امتیازات و مصونیت متخصصان مامور در سازمان ملل باشند.

ماده ۳۵

گزارش دولت‌های عضو

۱. هر دولت عضو می‌بایست از طریق دبیرکل سازمان ملل، گزارش جامعی از اقدامات صورت گرفته برای انجام تعهدات خود تحت عنوان کنوانسیون حاضر و نیز پیشرفت به دست آمده در این رابطه را دو سال پس از اجرایی شدن کنوانسیون حاضر به کمیته تسلیم کند.
۲. بعد از آن، دولت‌های عضو می‌بایست حداقل ۴ سال یک بار و نیز هر زمان که کمیته درخواست کند، گزارش‌های بعدی را تسلیم کنند.
۳. کمیته می‌بایست درباره راهنمایی مورد نیاز در مورد محتوای گزارش‌ها تصمیم‌گیری کند.
۴. نیازی نیست دولت عضو که یک گزارش اولیه جامع را به کمیته ارائه کرده، اطلاعات قبلی را در گزارش‌های بعدی خود بیاورد. دولت‌های عضو دعوت می‌شوند هنگام ارائه گزارش‌ها به کمیته، روند آزاد و شفاف را طی کنند و ملاحظات ویژه‌ای به مفاد ماده ۴/۳ کنوانسیون حاضر داشته باشند.
۵. گزارش‌ها نشانگر عوامل و مشکلاتی است که میزان عمل به تعهدات مطرح شده در کنوانسیون حاضر را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

ماده ۳۶

رسیدگی به گزارش‌ها

۱. هر گزارش می‌بایست توسط کمیته بررسی شود و پیشنهادهای و توصیه‌های عمومی مناسب درباره گزارش در نظر گرفته شود و به دولت عضو مربوطه ارائه گردد. دولت عضو با هر اطلاعاتی که برای کمیته انتخاب کرده، پاسخگو خواهد بود و کمیته می‌تواند اطلاعات بیشتری را در مورد اجرای کنوانسیون حاضر از دولت عضو درخواست نماید.
۲. اگر دولت عضو به وضوح در تسلیم گزارش تاخیر داشته باشد؛ کمیته می‌تواند ضرورت بررسی اجرای کنوانسیون در آن دولت عضو را بر اساس اطلاعات موجود و صحیح در دسترس کمیته، به آن دولت عضو اعلام کند. چنانچه با گذشت ۳ ماه پس از اعلام، گزارش مربوطه تسلیم نگردد، کمیته می‌بایست دولت عضو مورد نظر را به شرکت در بررسی دعوت نماید. اگر دولت عضو به تسلیم نمودن گزارش مربوطه پاسخ دهد مفاد بند ۱ این ماده اجرا خواهد شد.
۳. دبیرکل سازمان ملل می‌بایست این گزارش‌ها را در دسترس تمام دولت‌های عضو قرار دهد.

۴. دولت‌های عضو می‌بایست گزارش‌های خود را در سطحی وسیع در دسترس مردم کشورشان قرار دهند و دسترسی به پیشنهادها و توصیه‌های عمومی مربوط به این گزارش‌ها را تسهیل نمایند.

۵. کمیته می‌بایست در صورت صلاحدید، گزارش‌های دولت‌های عضو که حاوی درخواست مشاوره یا مساعدت فنی یا نمایانگر نیاز باشد را همراه ملاحظات و توصیه‌هایی که ممکن است کمیته در این زمینه داشته باشد، برای آژانس‌های تخصصی، صندوق‌ها و برنامه‌ها و سایر ارگان‌های ذیصلاح سازمان ملل ارسال نماید.

ماده ۳۷

همکاری بین دولت عضو و کمیته

۱. هر دولت عضو می‌بایست با کمیته همکاری نماید و اعضای آن را در تحقق بخشیدن به تعهداتشان یاری رساند.

۲. کمیته در همکاری با دولت‌های عضو می‌بایست به روش‌ها و ابزارهای افزایش ظرفیت‌های ملی برای اجرای این کنوانسیون از طریق همکاری‌های بین‌المللی توجه ویژه‌ای داشته باشد.

ماده ۳۸

رابطه‌ی کمیته با سایر ارگان‌ها

برای بهبود اجرای موثر این کنوانسیون و همچنین تشویق همکاری‌های بین‌المللی مطرح شده در کنوانسیون حاضر:

الف) آژانس‌های تخصصی و سایر نهادهای سازمان ملل در محدوده تعهداتشان برای بررسی اجرای مفاد کنوانسیون حاضر از حق حضور برخوردارند. کمیته می‌تواند از آژانس‌های تخصصی و سایر ارگان‌های واجد شرایط در صورت صلاحدید دعوت کند تا توصیه‌های تخصصی در زمینه اجرای کنوانسیون در چارچوب تعهدات مرتبط با آنان آماده کنند. کمیته از آژانس‌های تخصصی و سایر ارگان‌های سازمان ملل دعوت می‌کند گزارش‌هایی درباره اجرای کنوانسیون در محدوده فعالیت‌هایشان تسلیم نمایند.

ب) اگر از تعهدات سرپیچی کنند، کمیته در صورت نیاز با سایر ارگان‌های بنا شده توسط معاهدات بین‌المللی حقوق بشر مشورت خواهد کرد تا از استمرار در ارائه گزارش خط‌مشی‌های مربوطه، پیشنهادها و توصیه‌های کلی، و جلوگیری از دوگانگی و تداخل در اجرای عملکردشان اطمینان یابد.

ماده ۳۹

گزارش کمیته

کمیته می‌بایست فعالیت‌هایش را هر دو سال یک بار به مجمع عمومی سازمان ملل و شورای اقتصادی اجتماعی گزارش دهد و پیشنهادهای و توصیه‌های عمومی را بر اساس ارزیابی گزارش‌ها و اطلاعات دریافتی از طرح‌های دولتی ارائه دهد. این پیشنهادهای و توصیه‌های عمومی می‌بایست در گزارش کمیته همراه توضیحات احتمالی از دولت‌های عضو باشند.

ماده ۴۰

کنفرانس دولت‌های عضو

۱. دولت‌های عضو می‌بایست برای بررسی هر موضوع مرتبط با اجرای کنوانسیون، به طور منظم در "کنفرانس دولت‌های عضو" حضور داشته باشند.

۲. حداکثر شش ماه پس از اجرایی شدن کنوانسیون حاضر، کنفرانس دولت‌های عضو می‌بایست توسط مجمع عمومی سازمان ملل تشکیل شود، گردهمایی بعدی می‌بایست هر دو سال یک بار توسط دبیر کل مجمع عمومی سازمان ملل یا بر اساس تصمیم کنفرانس دولت‌های عضو تشکیل شود.

ماده ۴۱

امانت‌دار

دبیر کل سازمان ملل می‌بایست امانت‌دار کنوانسیون حاضر باشد.

ماده ۴۲

امضا

کنوانسیون حاضر می‌بایست برای امضای تمام دولت‌های عضو و سازمان‌های ائتلافی منطقه‌ای در دفتر مرکزی سازمان ملل در نیویورک از تاریخ (۳۰ / مارس / ۲۰۰۷) باز باشد.

ماده ۴۳

قید رضایت

کنوانسیون حاضر می‌بایست توسط دولت‌ها و سازمان‌های ائتلافی منطقه‌ای امضا کننده، تصویب و تایید رسمی شود. این کنوانسیون می‌بایست برای پیوستن هر دولت یا سازمان ائتلاف منطقه‌ای که کنوانسیون را امضا نکرده، مفتوح باشد.

ماده ۴۴

سازمان ائتلاف منطقه‌ای

۱. "سازمان ائتلاف منطقه‌ای" به معنی سازمانی است که توسط دولت‌های مستقل یک منطقه مشخص، ایجاد شده است و دولت‌های عضو آن اختیار لازم مربوط به موضوعات این کنوانسیون را به آن سازمان داده‌اند. این سازمان‌ها می‌بایست گستردگی اختیارات خود را با توجه به موضوعات مرتبط با این کنوانسیون در اسناد تاییدیه رسمی یا عضویت خود اعلام کنند. متعاقباً آنها باید امانت‌دار را از هر تغییر عمده در محدوده اختیاراتشان آگاه کنند.
۲. در این کنوانسیون اشاره به "دولت‌های عضو" شامل این سازمان‌ها در محدوده اختیاراتشان نیز می‌شود.
۳. در اهداف مورد نظر در ماده ۴۵ پاراگراف ۱ و ماده ۴۷ پاراگراف ۲ و ۳ هیچ سند سپرده شده‌ای توسط سازمان ائتلاف منطقه‌ای محاسبه نمی‌گردد.
۴. سازمان‌های ائتلاف منطقه‌ای در موضوعات محدوده اختیار خود، از حق داشتن رای در کنفرانس دولت‌های عضو با همان تعداد رای دولت‌های عضوشان که طرف این کنوانسیون هستند، برخوردارند. اگر هر کدام از دولت‌های عضو حق رای داشته باشد، سازمان مربوط به آن کشور نمی‌تواند حق رای داشته باشد و بالعکس.

ماده ۴۵

اجرا

۱. کنوانسیون حاضر می‌بایست در روز سی‌ام پس از سپردن بیستمین سند تصویب یا الحاق، اجرایی شود.
۲. پس از سپردن بیستمین سند مربوط به هر کدام از تصویب‌نامه‌ها، تایید رسمی یا الحاق کشورها و سازمان‌های ائتلاف منطقه‌ای، کنوانسیون می‌بایست در روز سی‌ام بعد از تحویل سند ایشان، اجرایی شود.

ماده ۴۶

قید و شرط

۱. قید و شرط‌های ناسازگار با اهداف و مقصود این کنوانسیون، مجاز شناخته نمی‌شوند.
۲. قید و شرط‌ها در هر زمان می‌تواند پس گرفته شوند.

ماده ۴۷

اصلاحیه‌ها

۱. هر دولت عضو می‌تواند اصلاحیه‌ای در مورد کنوانسیون حاضر پیشنهاد دهد و آن را به دبیر کل سازمان ملل متحد تسلیم کند. دبیر کل سازمان می‌بایست آن را برای دولت‌های عضو به انضمام درخواستی مبنی بر اینکه آیا آنها از کنفرانس دولت‌های عضو به منظور تصمیم‌گیری درباره اصلاحیه پیشنهادی حمایت

می‌کنند یا نه؟ ارسال کند. چنانچه تا ۴ ماه پس از ارسال، حداقل یک سوم دولت‌های عضو از چنین کنفرانسی حمایت کنند. دبیر کل می‌بایست، زیر نظر سازمان ملل متحد چنین کنفرانسی را تشکیل دهد. هر اصلاحیه‌ای که توسط دو سوم دولت‌های عضو حاضر تصویب شود؛ می‌بایست توسط دبیر کل به مجمع عمومی و بعد از آن به منظور تصویب برای تمام دولت‌های عضو فرستاده شود.

۲. تمام اصلاحیه‌های تایید شده مطابق بند ۱ می‌بایست در سی‌امین روز، بعد از اینکه تعداد سندهای سپرده شده به دو سوم تعداد دولت‌های عضو در زمان تصویب اصلاحیه رسید، اجرایی شود. بعد از آن، اصلاحیه برای هر کدام از دولت‌های عضو در سی‌امین روز بعد از دریافت سند مربوطه اجرایی می‌شود. هر اصلاحیه‌ای تنها برای آن دسته از دولت‌های عضو که آن را پذیرفته‌اند، الزام‌آور است.

۳. اگر در کنفرانس دولت‌های عضو با توافق عام یک اصلاحیه مطابق بند ۱ مورد قبول و تصویب قرار گیرد، به صورتی که منحصراً به مواد ۳۴، ۳۸، ۳۹، ۴۰ مربوط باشد، برای تمام دولت‌های عضو، در سی‌امین روز بعد از اینکه تعداد اسناد سپرده شده به دو سوم تعداد دولت‌های عضو در زمان تصویب اصلاحیه رسید، اجرایی خواهد شد.

ماده ۴۸

خروج از عضویت کنوانسیون

هر یک از دولت‌های عضو می‌تواند با ارسال اعلامیه کتبی به دبیر کل سازمان ملل از عضویت کنوانسیون حاضر خارج شود. خروج از عضویت کنوانسیون یک سال بعد از تاریخ دریافت اعلامیه کتبی از سوی دبیر کل صورت خواهد گرفت.

ماده ۴۹

قالب دسترسی پذیر

متن کنوانسیون حاضر می‌بایست به شکلی دسترسی‌پذیر موجود باشد.

ماده ۵۰

متون معتبر

متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی کنوانسیون حاضر ارزش یکسانی دارند. با حضور امضاکنندگان تام الاختیار زیر که از طرف دولت‌های متبوع خود برای این امر کاملاً مجاز هستند، کنوانسیون حاضر به امضا رسید.